

RECENSIONS

JOAN MIRALLES I MONTSERRAT. (2003). **Estudis d'onomàstica**. Barcelona: Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la UIB / Publicacions de l'Abadia de Montserrat. 205 p.

JOAN JULIÀ I MUNÉ
Universitat de Lleida

Sempre és una satisfacció, i tot un plaer, poder donar la benvinguda a una obra que estudia qüestions relatives a la classe de mots que excel·leixen dins el lèxic d'una llengua: els noms propis, precisament ara que ja disposem del *Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya* (Generalitat de Catalunya, 2003). Es tracta del darrer llibre relatiu a onomàstica de l'onomasiòleg de l'escola mallorquina, Joan Miralles i Montserrat, que s'ha especialitzat, a més, en història de la lingüística —bon coneixedor de la bibliografia dels homenots balears Antoni M. Alcover (1862-1932) i Francesc de B. Moll (1903-1991)— i en etnografia, camp en el qual ha publicat, entre d'altres, *La història oral. Qüestionari i guia* (1985) i *Història i cultura popular* (1998). Natural de Montuïri, a mig camí entre Manacor i Palma, el veterà catedràtic de Filologia Catalana de la Universitat de les Illes Balears, rebé la influència de Francesc de B. Moll, que amb *Els llinatges catalans: Catalunya, País Valencià, Illes Balears* (Palma: Moll, 1959; 1982, 2a ed.) culminà una obra modèlica en onomàstica, com ja havíem tingut ocasió de comprovar amb els escrits aplegats en el volum 100 de Raixa: *L'home per la paraula* (Palma: Moll, 1974).

El volum que ara ressenyo, precisament en el decurs de l'Any Moll, en què celebrem el primer centenari del naixement de l'excel·lent filòleg menorquí i prohoms de les lletres catalanes, és el cinquè publicat per Miralles a la Biblioteca Miquel dels Sants Oliver de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat

en col·laboració amb el Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la UIB, després d'*Onomàstica i literatura* (1996), *Història i cultura popular* (1998), *Discursos per la llengua* (1999) i *Entorn de la història de la llengua* (2001), que constitueixen de fet els primers volums de l'obra completa d'aquest prolífic lingüista de Montuïri. Ara l'autor ens ofereix tretze treballs d'onomàstica: cinc d'antroponímia i vuit de toponímia, elaborats entre 1982 i 1997, alguns inèdits i els altres publicats en diferents revistes i volums d'actes de col·loquis i trobades científiques d'accés poc fàcil. El llibre s'inicia amb una presentació a càrrec de Josep Moran, de l'Oficina d'Onomàstica de l'Institut d'Estudis Catalans, i amb una introducció de l'autor, on precisa la procedència de cada treball i en justifica l'aplec. Pel que fa al cos del volum, consta de tretze treballs, que, com deia, s'agrupen en dos blocs:

A) *Antroponímia* (5 treballs)

- 1) "Un corpus d'antropònims mallorquins del segle XIV", que s'inscriu en el projecte de recerca del *Diccionari etimologicohistòric de cognoms de la Romània* (PatRom) que promogué el 1987 el lingüista alemany Dieter Kremer de la Universitat de Trèveris (al. *Trier*).
- 2) "Interès antroponímic del monedatge d'Inca del 1329"
- 3) "Prenoms dels homes d'armes mallorquins del 1359"
- 4) "Cognoms derivats del llatí *FURNUS*"
- 5) "Normes per a l'aplec i l'estudi dels malnoms"

Aquest darrer és recomanable que es llegeixi en primer lloc, pel seu valor didàctic i metodològic. El lector hi podrà seguir pas a pas, de la mà de l'autor, la progressió de les diferents fases que convé seguir per a l'elaboració de treballs entorn dels anomenats *malnoms*.

B) *Toponímia* (8 treballs)

- 1) "Els estudis de toponímia a Mallorca". Enceta el segon bloc la comunicació que presentà l'autor al 7è *Col·loqui d'Onomàstica*, que tingué lloc a Palma l'abril de 1982. Hi repassa l'evolució dels estudis d'Onomàstica, des del capdavanter d'aquesta ciència lingüística, que fou Antoni M. Alcover, fins a treballs actuals en procés d'elaboració, bona part dels quals sota el guiatge de Joan Miralles, que amb la seva tasca de formació de les noves fornades

d'estudiosos contribuirà de ben segur a garantir la continuïtat dels estudis onomàstics. S'hi comenta també l'obra de Francesc de B. Moll, Joan Coromines, Joan Veny, Vicenç M. Rosselló, Fra Miquel Colom, del mateix Miralles i de Cosme Aguiló, un altre destacat onomasticòleg de l'escola mallorquina.

- 2) "Presentació del mapa toponímic de Cabrera, de Cosme Aguiló"
- 3) "Sobre el nom antic de la ciutat de Palma"
- 4) "Informe sobre el topònim *Peguera*"
- 5) "Informe sobre el topònim *Sencelles*"
- 6) "Informe sobre el topònim *Sant Llorenç des Cardassar*"
- 7) "La toponímia de l'illa de Tabarca (Alacant)", en col·laboració amb Cosme Aguiló. Un excel·lent treball, on es demostra, si feia falta, que l'onomàstica és fonamental per poder resseguir l'evolució i les migracions d'un poble. En clau de novel·la històrica, especialment la primera part, els autors ens presenten les vicissituds dels pobladors d'aquesta illa propera al cap de Santa Pola, així com un cabal d'informació que es pot inferir dels noms de lloc i llinatges que s'hi han relacionat al llarg de la seva història, que és la de la Mediterrània.
- 8) "La revisió de la toponímia urbana. Un cas concret". Es tracta d'una monografia sobre la toponímia del poble natal de l'autor, l'origen de la qual data de 1977. En publicà un resum el 1991 a València amb motiu d'un Màster sobre toponímia de la Universitat de València en què participà. Com el darrer del bloc d'antroponímia, aquest, que clou precisament el de toponímia, és també especialment recomanable per als qui fan les primeres passes en la matèria. En el meu cas, després de llegir-lo em va fer l'efecte que havia vist —i viscut— una radiografia tridimensional de Montuïri.

Per cloure, com deia al principi, considero que aquest llibre és una obra ben recomanable per a qui vulgui estar prou informat d'un bon grapat d'aspectes d'onomàstica en general i de la de Mallorca en particular, especialment per als qui s'inicien en els estudis de la ciència dels noms propis. A aquells que ja coneguin el volum *Onomàstica i literatura* de 1996 hi trobaran en aquest de 2003 un excel·lent complement. I no cal dir que esperarem amb candeleteres la resta de treballs, fins a completar la quinzena de volums de l'obra completa, que ens té promesos l'autor. D'aquesta manera podran disposar,

els estudiosos de la ciència onomàstica, de material bibliogràfic avançat que complementi onomàsticons de més embalum per tal de dur a bon port les seves recerques.

I només cal desitjar a l'autor que perseverï en la seva tasca per continuar excavant la roca del coneixement: "Durum saxum perge cauare", com acostumava a fer el seu mestre, enyorat de tots plegats, Francesc de B. Moll.